

ТЕХНОЛОГІЯ КОНСТРУЮВАННЯ МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

В. В. ФАЙДЕВИЧ

У період широких демократичних перетворень й оновлення нашого суспільства незмірно зростає роль і практичне значення фізичної культури у вихованні здорового, активного, енергійного, ініціативного молодого покоління. Основоположними рішеннями останніх років чітко визначені конкретні шляхи впровадження масової фізичної культури в наше повсякденне життя. Особливість нинішньої ситуації зумовлюється ще й тим, що сучасне покоління живе в епоху, яка при всіх її величезних достоїнствах об'єктивно знижує рухову активність людей. Науковими дослідженнями доведено, що найбільш ефективним фактором подолання подібних негативних наслідків науково-технічної революції, кращим засобом зміцнення здоров'я, підготовки до праці й захисту Вітчизни можуть бути лише систематичні заняття фізичними вправами. Як і в інших сферах життєдіяльності, основи фізичної культури людини в найширшому її розумінні закладаються в молоді роки. Практичним фахівцям добре відомо, що серйозні недоліки та прогалини у фізичному розвитку, у здоров'ї молодого покоління важко компенсувати. Тверда установка на посилення заходів з охорони здоров'я висуває перед органами системи освіти більш складні й важливі завдання.

Сучасний етап державотворення в Україні вимагає реформування всіх сторін життєдіяльності людини, зміни її світогляду, свідомості, ставлення до явищ суспільного життя. Попередній державний устрій формував людину, нездатну до активного творчого способу життя, самостійного прийняття рішень, пошуку нових підходів до змісту, форм та методів практичної діяльності. Все це стосувалося і фізичної культури.

Водночас в Україні, незважаючи на важливість проблеми зміцнення здоров'я студентської молоді, підвищення її працездатності, розширення стійкості організму до несприятливих умов, все ще проблемними залишаються стратегічні питання рівня фізкультурної освіти та фізичної підготовленості студентської молоді 5; 6; 12 .

Окрім цього, за численними науковими даними 5; 8; 11 (С. Канішевський, А. Цьось, С. Савчук), останнім часом простежується стійке погіршення стану здоров'я населення й, зокрема, студентської молоді. На цьому фоні у суспільстві різко знизився інтерес до занять фізичними вправами і одночасно продовжує зростати рівень захворювань опорно-рухового апарату, серцево-судинної системи молоді. Іншими словами система фізичного виховання молоді, вступивши в протиріччя з реальними потребами оновленого суспільства, породила кризові явища.

Зважаючи на обов'язковість занять фізичною культурою у всіх вищих навчальних закладах (Закон України "Про фізичну культуру і спорт" (стаття 12) та неабиякі проблеми щодо збереження здоров'я молоді у загальноукраїнському масштабі 1; 5; 10 , однією із ключових проблем є зміна пояснювально-ілюстративного та репродуктивного видів навчання на інтенсивні технології. Серед них центральне місце займає модульна система навчання.

Дослідження виконано в рамках державної теми „Соціально-педагогічні та медико-біологічні основи фізичної активності різних груп населення” (номер державної реєстрації 0115U002344), що виконують у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки.

Мета статті – на основі аналізу літературних джерел теоретично обґрунтувати технологію конструювання модульного навчання фізичної культури студентів вищих навчальних закладів.

Однією із вирішальних умов успішного протікання педагогічного процесу є його конструювання, яке включає в себе аналіз, діагностику, визначення прогнозу і розробку проекту діяльності 4; 9 .

На основі аналізу літературних джерел нами була створена структурна схема технології конструювання модульного навчання фізичної культури студентів вищих навчальних закладів (рис. 1).

Специфіка технології конструювання навчання фізичної культури полягає в тому, що в ній конструюється і здійснюється такий педагогічний процес, який повинен гарантувати досягнення поставлених цілей 9 .

Основою послідовної орієнтації навчання на мету є оперативний зворотний зв'язок, що пронизує весь педагогічний процес. Відповідно до цього в технологічному підході виділяються: постановка мети і її максимальне уточнення; строга орієнтація всього ходу педагогічного процесу на мету; орієнтація визначених цілей, а разом з ними – всього ходу процесу на гарантоване досягнення результатів; оцінка поточних результатів, корекція процесу фізичного виховання, спрямована на досягнення поставленої мети; заключна оцінка результатів 2; 7; 9 .

Необхідною умовою реалізації технології є її орієнтація на такі принципи: строга орієнтація ходу педагогічного процесу на мету, орієнтація цілей на гарантоване досягнення результатів, індивідуалізація засобів і методів, підвищення обсягів та інтенсивності навчальних занять, акцентований розвиток рухових якостей і на їх основі рухових умінь та навичок, випереджаючий розвиток рухових якостей 4 .

Навчальна діяльність розглядається як процес вирішення навчальних завдань, іншим словами, одиницею членування навчального матеріалу є навчальне завдання. У зв'язку з цим навчальний матеріал розглядається як педагогічно доцільна система завдань (стратегічних, тактичних та оперативних) 9 .

Усвідомлення педагогічного завдання передбачає аналіз його вихідних даних і постановку діагнозу. Аналіз вихідних даних повинен бути спрямований на усвідомлення стану його основних компонентів: викладачів, студентів і характеру відносин, які між ними склалися; змісту освіти, наявних засобів та умов, в яких педагогічний процес здійснюється 3; 4 .

Аналіз вихідних даних конкретної ситуації тісно пов'язаний з урахуванням великої кількості наукових фактів, які впливають із планомирного вивчення стану педагогічного процесу та кожного студента окремо. Все це складає основу для постановки педагогічного діагнозу, іншими словами такої практичної дії, яка оснований на перевірених наукових даних. За даними Ю. Гільбуха, діагностика повинна будуватися на аналізі усних і письмових відповідей, фізичного, функціонального і психічного стану студентів.

Педагогічне прогнозування визначається як процес отримання випереджуючої інформації про об'єкт, який спирається на науково обґрунтовані положення і методи. Об'єктами при цьому виступають група, студент, знання. Б. Гершунський визначає методи прогнозування, якими повинен досконало володіти викладач, достатньо різноманітні: моделювання, висунення гіпотез, мислений експеримент, екстраполяція.

Конструювання процесу навчання фізичної культури тісно пов'язане із впровадженням у практику навчального процесу модульного навчання.

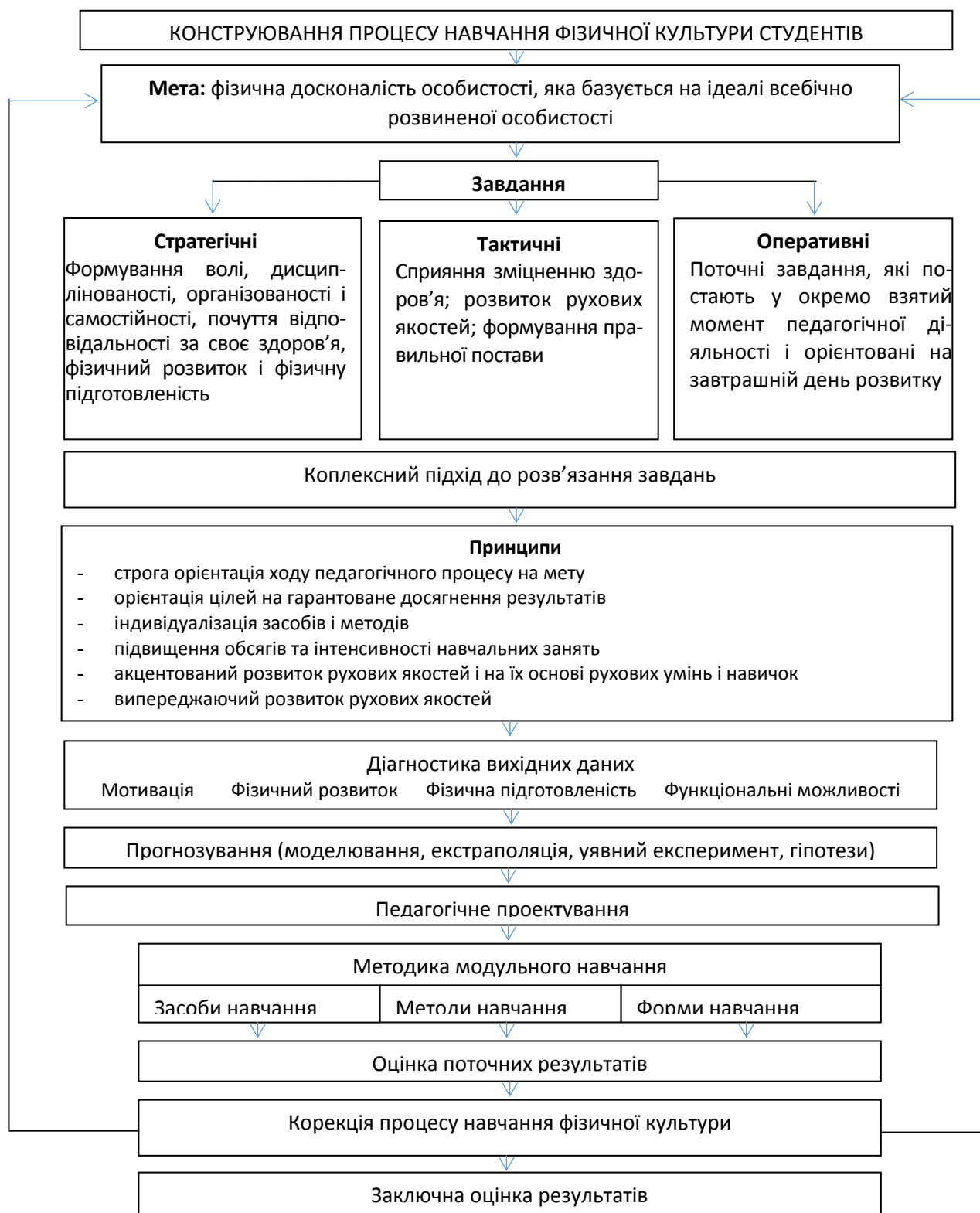

Рис. 1. Структурна схема технології конструювання процесу навчання фізичної культури студентів вищих навчальних закладів

Методика модульного навчання повинна передбачати мету, завдання, принципи, засоби навчання (фізичні вправи, ігри, гігієнічні фактори, оздоровчі сили природи), методи навчання (чітко-регламентований, частковорегламентований, ігровий, змагальний, методи слова, наочні методи), форми навчання (навчальні заняття, ранкова гігієнічна гімнастика, самостійні заняття), результати

навчальної діяльності, педагогічний контроль та корекцію навчального процесу. Також вона повинна будуватися на таких основних положеннях: індивідуалізація засобів і методів навчання, підвищення обсягів та інтенсивності навчальних занять, акцентований розвиток рухових якостей і на їх основі рухових умінь й навичок та інтересу до занять фізичною культурою. У методиці усувається зайва деталізація, що розкриває простір для творчості викладача, зростає роль комплексного розв'язання завдань 7; 9 .

Розглядаючи методику й організацію навчального процесу з фізичної культури, слід зазначити можливість оперативності зміни керування навчальною групою протягом одного заняття або циклу (тижневого, місячного, семестру) в цілому, можливість контролювати міри впливу фізичних навантажень на студентів усієї навчальної групи, відповідним чином організовуючи комплекси фізичних вправ, інтенсивність виконання цих вправ й інтервали відпочинку між ними 4; 7 .

Отже, експериментальна технологія конструювання модульного навчання фізичної культури студентів вирізнялася такими характеристиками: постановка мети і її максимальне уточнення; строга орієнтація всього ходу педагогічного процесу на мету; орієнтація визначених цілей на гарантоване досягнення результатів; оцінка поточних результатів, корекція процесу фізичного виховання, спрямована на досягнення поставленої мети; диференціація й індивідуалізація засобів, методів та форм навчання; комплексний розвиток фізичних якостей; гнучкість методики; врахування інтересів та уподобань студентів; широке використання ігрового методу і методу „колового тренування”.

Специфіка технології конструювання модульного навчання фізичної культури полягає в тому, що в ній здійснюється такий педагогічний процес, який повинен гарантувати досягнення поставлених цілей. Основою послідовної орієнтації навчання на мету є оперативний зворотний зв'язок, що пронизує весь педагогічний процес. Відповідно до цього в технологічному підході виділяються: постановка мети і її максимальне уточнення; строга орієнтація всього ходу педагогічного процесу на мету; орієнтація визначених цілей, а разом з ними – всього ходу процесу на гарантоване досягнення результатів; оцінка поточних результатів, корекція процесу фізичного виховання, спрямована на досягнення поставленої мети; заключна оцінка результатів. Кінцевою метою технології конструювання навчання фізичної культури студентів є досягнення ними високих показників, які визначаються нормативними основами.

Подальші дослідження вбачаємо в удосконаленні технологій конструювання модульного навчання фізичної культури студентів вищих навчальних закладів.

Список використаної літератури:

1. Амосов М. М. Роздуми про здоров'я / М. М. Амосов. – К. : Здоров'я, 1990. – 168 с.
2. Виленский М. Я. Педагогические отношения в теории и практике физического воспитания студентов / М. Я. Виленский // Теория и практика физической культуры. – 1988. – № 8. – С. 9.
3. Гац Г. Характеристика діагностичних методик у педагогічній діяльності вчителя фізичної культури / Г. Гац, А. Цьось // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки.– Луцьк : Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011.– №. 3 (15).– С 34–38.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : [навчальний посібник] / І. М. Дичківська – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
5. Канішевський С. М. Науково-методичні та організаційні основи фізичного самовдосконалення студентства / С. М. Канішевський – К. : ІЗМН, 1999. – 70 с.
6. Козіброцький С. П. Програмно-нормативні основи фізичного виховання студентів (історико-методологічний аналіз) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02 / С. П. Козіброцький. – Л., 2002. – 16 с.
7. Подласый И. П. Педагогика : [учебник для студентов высших учебных заведений] / И. П. Подласый – М. : Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2001. – Кн. 1. – 576 с.
8. Савчук С. А. Корекція фізичного стану студентів технічних спеціальностей в процесі фізичного виховання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. і спорту : 24.00.02 / С. А. Савчук. – Рівне, 2002. – 18 с.
9. Смолюк В. Конструювання процесу фізичного виховання / В. Смолюк, Я. Павленко // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки.– Луцьк : РВВ „Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008.– Т. 1.– С 245–249.
10. Цьось А. Рухова активність у мотиваційно-ціннісних орієнтаціях студентів / А. Цьось, А. Шевчук, О. Касарда // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки.– Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2014.– №. 4 (28).– С 84–87.
11. Шиян Б. М. Теорія фізичного виховання / Б. М. Шиян, В. Г. Папуша. – Т. : Збруч, 2000. – 183 с.
12. Tsos A. The state of physical and psychological components of health in the quality of life of the university students / A. Tsos, A. Homych, O. Sabirov // Człowiek i Zdrowie, Tom VII., Nr. 2. – Państwowa Szkoła Wyższa, Biała Podlaska, 2013. – S. 8–12.

Рецензент – кандидат педагогічних наук, доцент В. В. Захожий